

299

COLECȚIA „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"

DAN ARCAȘU

MAREA SPIRALĂ AȘTEAPTĂ

LEGENDĂ DESPRE COSMONAUT

299

Colecția
„POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"
editată de revista
Știința și Tehnica
Anul XIII
1 mai 1967

Coperta-desen: DUDA VOIVOZEANU
Redactor literar: ADRIAN ROGOZ
Prezentarea grafică: ARCADIE DANELIUC

DAN ARCAŞU

Marea spirală aşteaptă

Soarele apunea fără vlagă, înscriind umbre fantomatice între stîncile îngheţate. Era un soare mic, atît de mic încît abia îi puteai zări conturul, izvor al unui amurg tîrziu nesfîrşit, un soare înconjurat de cortegiul nemişcat al miilor de fraţi ai săi, presăraţi în adîncimea fără margini a Galaxiei.

În peisajul mort doar uriaşul radiotelescop se rotea în tăcere, aproape insesizabil ; iar undeva, jos, cupola argintie a staţiei cosmice trăda prezenţa omului.

Pentru cîteva clipe stîncile se împurpurară. Din mijlocul unui stîlp de foc căzut din înălţimi ateriză lin o rachetă de patrulare. Apoi umbrele lungi îşi luară în stăpînire din nou domeniile tăcute.

— Am venit, Ghil... Ceva nou ?

— Nimic !... Şi la tine, Enk ?

— Ştii că zilele astea se împlinesc şaizeci de ani de cînd ascultăm ?

— Vrei să spui de cînd ascultă pămîntenii...

— ...Bine, dar e pur şi simplu absurd ! S-a demonstrat de zeci de ori, în zeci de feluri. În Galaxie trebuie să se afle cel puţin o mie de civilizaţii în afara civilizaţiei noastre, unele dintre ele mai bătrîne decît noi cu sute de mii sau milioane de ani...

— Un fleac, nu-i aşa ?

— Poate ai dreptate. Sînt poate prea avansaţi. Dar cu atît mai mult ar trebui ca existenţa lor să se însoţească de efecte pe care să le putem sesiza. Or tot ce s-a recep-

ționat pînă acum din Cosmos nu e bun decît pentru ipoteze. Nimic sigur...

— Mai știi. poate om fi noi cei mai avansați din Galaxie...

— Absurd ! Știi și tu prea bine. Șansa e de unu la un milion.

— Și dacă *ei* există au fără îndoială și nave mult mai perfecționate decît ale noastre. De ce atunci n-au venit niciodată pe Pămînt ?

— Cred că n-ai uitat că ai urmat un curs de paleoastronautică.

— Paleoastronautica e un conglomerat de ipoteze neconfirmate. Și cu atît mai mult ; dacă Pămîntul a fost vizitat acum cinci, zece sau douăzeci de mii de ani, de ce n-au mai revenit ?

— Și „farfuriile" ?

— Cunoști prea bine explicația oficială — „fenomene meteorologice de natură încă necunoscută" — și știi că există o serie întreagă de ipoteze asupra originii lor în acest sens.

— Născocește-mi un fenomen, oricît de absurd, și garantez că-ți voi găsi cel puțin un pămîntean care să-i dea o explicație plauzibilă.

— Diferența e că în cazul ăsta nu e vorba de absurdități. Farfuriile le-am văzut noi înșine, le-am fotografiat în mai multe rînduri...

— Totuși dacă *acolo* ar fi fost oameni ei ar fi trebuit să ne recunoască, ar fi trebuit să simtă nevoia să coboare, să ne întindă mîna ori, în cel mai rău caz, să ne trimită un semn...

— Și cu toate acestea teoria calitativă a mișcărilor acordă o probabilitate de 0,7 ca „farfuriile" să fie produsul unei civilizații...

Umbrele stîncilor s-au lungit. Întunericul lor devenise și mai adînc. În lăcașul oval de sub radiotelescop zumzăiau calculatoarele electronice. Rapoartele pe care le întocmeau din oră în oră începeau invariabil cu o virgulă și un șir de cel puțin opt-nouă zerouri, urmate de alte cinci-șase cifre. Aceasta era probabilitatea ca semnalele recepționate din Cosmos în decursul acelei ore să fie de origine umană.

Uneori, oamenii verificau ei înșiși înregistrările semnalelor. Rezultatul era același. Doar că în limbajul pămîntean

răspunsul suna: nici o urmă a prezenței omului în Univers.

Aproape șaizeci de ani de eră cosmică au adus pămîntenilor primele călătorii în afara Sistemului Solar. Dar ce au găsit pînă acum? Doar planete pustii și o viață la nivelul cel mai primitiv...

— Ghil, știi că în părul tău au apărut primele fire albe?

— De cîți ani sîntem aici împreună, Enk?

— „Portarii Sistemului Solar". Îți amintești? Așa am fost porecliți cînd am venit încoace.

— Doi nebuni izolați la șase ore-lumină de Pămînt.

— Nu-mi pare rău. Dacă n-ar fi fost decît teoria infracuantică și tot s-a meritat.

— Teoria cu care am vrut să înfrîngem infinitul.

— Asa cum am jurat în ziua venirii noastre.

— Din păcate, pînă la „infinit" mai este cale lungă... Spune-mi, unde-i „infinitul" celor care ne-au luat-o înainte cu sute de mii de ani? De ce nu ajunge pînă la noi? Oare ei n-au străbătut pas cu pas aceeași cale care ne stă nouă în față?

— Din nou ești tu însuți cel mai fermecător monument de scepticism pe care l-am cunoscut vreodată.

— Și pe care spiritul tău, veșnic pus pe contrazicere, nu-l iartă niciodată.

— Ei bine, află că nu mă descurajezi cu nici un fel de filozofii despre infinit. Nu uita, mîine dimineață deschidem un nou front, atacăm problema interacțiunii cîmpurilor theta!

Deasupra cupolei argintii se roteau, abia vizibile, antenele fine și nervoase ale dispozitivelor de avertizare. Creierii cibernetici ai stației corelau în permanență semnalele recepționate cu informația pe care o păstrau în memorie. Antenele urmăreau mișcările radiotelescopului și constatau că sînt cele obișnuite, deci nu trebuia să reacționeze la ele în nici un fel. Urmăreau lungirea lentă a umbrelor, dar au învățat deja de foarte multă vreme că mișcările acestea nu prezintă nici un pericol pentru oamenii din stație. Din cînd în cînd cîteva antene se smuceau violent, urmărind traiectoria vreunui meteorit, liniștindu-se îndată ce calculele, care durau sutimi de secundă, dovedeau că meteoritul nu va atinge nici un obiectiv important.

Altfel, acest lucru se întîmpla însă foarte rar, o microfuzee teleghidată ieșea, într-o fracțiune de secundă, în întîmpinarea rătăcitorului cosmic și-l pulveriza printr-o explozie care se consuma la zece-douăzeci de kilometri înălțime.

Creierii cibernetici „cunoșteau" toate aceste fenomene și „știau" care este răspunsul adecvat la fiecare dintre ele. *Omul* nu era deranjat cu rapoarte și semnalizări inutile. Sistemul de avertizare intra în acțiune doar cînd se ivea o situație necunoscută, nemaiîntîlnită. În primele luni după instalarea lor, automatelor le-a venit cam greu să deosebească racheta de patrulare de marile nave venite de pe Pămînt, să deosebească pe „cei ai casei" de cei veniți doar în trecere. Pe vremea aceea „creierii" cereau mereu lămuriri și trebuia adesea să fie „mustrați" pentru cîte o gafă. Acum însă, ca niște meseriași care au deprins tainele meșteșugului, își vedeau de lucru în liniște.

— Ghil ! Semnal de situație neprevăzută în cîmpul optic !

— Un obiect mare... Enk ! Are mișcare neinerțială !

— Rămîi la dirijare. Deschide legătura cu Pămîntul.

— Crezi că sînt din nou „farfuriile" ?

— Semnalmentele sînt aceleași... De data asta le vom obliga să ne răspundă !

— Enk !

— Este inutil să încerci să mă reții. Protejează-mă cu un cîmp magnetic cît mai puternic. Trebuie să mă grăbesc. Știi cît de repede dispar...

Deasupra platoului, deasupra radiotelescopului se oprise o pată lividă, ușor luminescentă, care ba părea că se rotește într-un vîrtej nebunesc, ba apărea ca un nor încremenit. Atîta doar că pe Pluton nu sînt nori.

Racheta de patrulare țîșni vertical. Flăcările duzelor aruncară pînă departe lumini portocalii și umbre violete.

Ghil era la panoul de urmărire cu degetele tremurînde întinse deasupra noianului de butoane, gata să intervină la nevoie. Pe ecranul locatorului pata se înălța încet. Racheta de patrulare se apropia de ea din ce în ce mai mult.

Mări imaginea. Pata apărea tot mai difuză, încăpățînîndu-se să nu semene cu nici un obiect pămîntean.

Văzu pe Enk virînd.

— Vreau să urc deasupra lui, auzi în megafon, mi se pare că acolo... în partea de sus... văd o cupolă sau, oricum,

ceva străveziu... Înăuntru se mișcă nelămurit niște forme... niște forme geometrice. Încerc să mă apropii... trebuie să accelerez, deoarece și „farfuria“ accelerează... Încerc să-i semnalizez... Cred că motoarele mele sînt la capătul puterilor... Totuși trebuie să... Acum... Ghil! Am impresia că vor să mă...

Se auzi un pîrîit slab. Pe ecranul radiolocatorului în locul rachetei apăru un mic nor de lumină, care se lăți ca un voal pînă se mistui. „Farfuria“ se înălța mai departe singură.

— Enk! Enk! Răspunde!... Enk!

. . . .

— Apel general tuturor automatelor de pe Pluton! *Omul* pleacă de pe planetă pentru un interval de timp neprecizat. Continuați programul de lucru pînă vom reveni. Continuați să transmiteți toate înregistrările spre Pămînt. Urmăriți nava galactică.

Treizeci și două de secunde pînă își încheie costumul.

Douăzeci pînă tălpile bocancilor calcă pe stînca înghețată.

Patruzeci de secunde pînă la nava galactică.

Douăzeci și cinci de secunde pînă...

Își fixează febril aparatele de control medical. În cabină e întuneric. Sistemul de iluminat... Da, avea o defecțiune pe care promisese că o va repara... Nu crezuse că atît de repede va trebui..., iar acum nu poate pierde nici o clipă.

Fotoliul pilotului principal se rabate moale pînă ajunge la orizontală.

Undeva, în abisul de deasupra, o pată invizibilă cu ochiul liber se îndepărtează din ce în ce mai repede. O mișcare dibace și locatorul „prinde ținta“. Cadranul luminos afișează laconic distanța — cinci mii șapte sute de kilometri.

O manetă conectează pilotul automat, apoi maneta accelerației este trasă pînă la refuz.

O ceață neagră îi acoperi ochii. Parcă toată nava i s-a prăbușit peste coșul pieptului. Zeci de mîini nevăzute îi trăgeau umerii, urechile, obrajii, dezgolindu-i dinții încleștați prin care-i șuiera respirația grea.

Apoi simți cum încet își revine. O singură privire pe aparatele de măsură și-și dădu seama că pilotul automat, alarmat de starea organismului său, a redus accelerația.

— Tocătură de carne bătrînă ce sînt ! Să nu mai pot suporta o accelerație de 10 g...

Ridică cu cîteva grade fotoliul.

Aparatele indicau că distanța dintre obiectiv și navă începuse deja să se reducă.

Simțea în gură un gust amar. Era oare efectul suprasolicitării sau pur și simplu nervii...?

Planeta se prăbușise undeva în adîncuri.

Pentru prima dată încercă să judece liniștit.

Pe ecranul din față se distingeau limpede stelele. În mijlocul lor părea că se oprise o pată, acum spiralată, aidoma unei nebuloase. Dar pata fugea. Știa bine. Și pata trebuia ajunsă din urmă.

— Enk ! ! !

De ce-i suna glasul atît de straniu, de parcă n-ar fi al său ?

— Unde ai plecat, Enk ? !

Unde ducea drumul acesta fără noimă ? Drum marcat de urmele nevăzute ale pașilor săi...

— Și dacă totuși...

Un gînd batjocoritor îi răspunse fără întîrziere — în cazul exploziei unei nave cosmice calculele prevăd o probabilitate de supraviețuire de ordinul milionimilor.

— Deci a murit !... Ce idee absurdă !... Iată... dacă aș chema acum Pămîntul, dacă aș ruga pămîntenii să-mi vorbească despre Enk, să-mi spună ei dacă trăiește sau nu, mi-ar răspunde sute de milioane de oameni... Mi-ar spune că lucrează la desăvîrșirea teoriei infracuantice a cîmpului, că peste cîțiva ani... Mi-ar spune că Enk este un geniu, că este *nemuritor*... !

— Nu se poate... E doar un vis urît, un coșmar !... Doar mai simt în palme căldura palmelor sale... în urechi îmi mai stăruie ecoul vocii sale... încă o clipă și totul trebuie să se destrame, încă o clipă și va deschide ușa... va veni să se așeze lîngă mine.

„Ești cel mai fermecător monument de scepticism pe care l-am cunoscut vreodată..."

— Răspunde ! Unde ai plecat ? Unde ți-au dispărut buzele, ochii, inima ? Gîndurile veșnic neastîmpărate... ?

Există o linie dincolo de care toate acestea dispar, dincolo de care nu există nimic, nici spațiu, nici timp... nici măcar vidul...

Unghiile i-au intrat în carne, buzele și le mușcase pînă la sînge.

Ecranul îl înconjura cu raze subțiri și reci. Clipirea cadranelor fosforescente era mai străină ca în alte dăți. De parcă și aparatele ar fi prins de veste că *omul*, atotputernicul lor stăpîn, este de fapt o creatură efemeră, care se strică foarte ușor, în care nu poți avea încredere deplină. Simți deodată cutele costumului strîngîndu-i umerii aidoma unor mîini.

— Ghil, știi că în părul tău au apărut fire albe ?

— De cîți ani sîntem aici, împreună, Enk ?

— Ce rost are să numărăm anii ? Îți amintești ce planuri mari ne făuriserăm în ziua în care am venit ? N-am apucat să realizăm pînă acum nici a zecea parte.

— Știam de pe atunci că așa va fi, dar credeam că noi vom rămîne veșnic tineri, că pe noi bătrînețea și moartea ne vor ocoli.

— Și iată, Ghil, în părul tău au apărut fire de argint.

— Oare există undeva în Univers legendara „tinerețe fără bătrînețe și viață fără de moarte" ?

— ...

— Răspunde, Enk ! ! !

Locatorul indica leneș reducerea distanței pînă la țintă, kilometru cu kilometru.

— De fapt ce caut eu acolo ?... Pe Enk ? Sau vreau să fac pur și simplu pe eroul încercînd să mor și eu ?

Își dădea seama limpede că plecase sub imperiul primului impuls, ieșit la suprafață de undeva din straturile cele mai elementare ale creierului său, și acum încercă să deruleze cu ajutorul logicii ghemul încîlcit al motivelor. Gîndurile însă nu voiau să-i dea ascultare.

Întunericul devenea tot mai apăsător. Ar fi vrut să se ridice să vadă dacă defecțiunea sistemului de iluminat nu se putea cumva repara, ori să încerce să treacă pe rețeaua de rezervă, dar trupul îi era ca de plumb.

Stelele încremenite pe firmament i se păreau, prin veșnicia lor, o sfidare la tot ce gîndise : chiar ecranele fosforescente ale instrumentelor de pilotare prinseră parcă să rînjească batjocoritor.

I se năzări că de-a lungul pereților cabinei umbrele prind contur născînd fantome gata să se repeadă la el. Simțea cum, aidoma unui fluid invizibil, i se împrăștie de-a

colo. Apoi se pare că în codul genetic al unora s-au produs mutații. Au „uitat" unde trebuie să se întoarcă sau poate misiunea lor e de mai lungă durată. Am reușit să prindem cîteva „farfurii". Au o construcție relativ simplă... Noi, în general, le ocolim. Iar dacă ne atacă le distrugem.

— Care *voi?!* Cine ești tu? Cu ce drept...?

— Nu sînt un impostor, deși îmi va fi greu să te conving. *Voi*, pămîntenii, sînteți încă foarte neîncrezători.

— Cum adică „voi pămîntenii"? Oricine ar putea să-și dea seama că ești pămîntean pînă la ultima moleculă a corpului tău, dacă nu chiar european.

— Și ar avea dreptate. Cu toate astea, *eu* nu sînt pămîntean.

Ghil răsuci definitiv fotoliul, astfel încît să stea față în față cu necunoscutul. Coșmarul continua într-un fel atît de straniu, încît se întrebă din nou dacă nu visează.

— Ești obosit, Ghil. Ar fi bine dacă ai consuma ceva întăritor.

Întinse mîna pînă la „barul" din perete și apăsă pe un buton. În cîteva secunde, un recipient străveziu de plastic se umplu cu un lichid portocaliu. Cu același gest calm luă vasul și i-l dădu.

— Mulțumesc...

Se simți mai liniștit.

Necunoscutul se întinse cu greutate pînă la pupitrul de comandă, împinse maneta accelerației pînă la gradația „1 g", apoi, vădit ușurat, se tolăni din nou pe spate.

— Iartă-mă, nu vreau să-mi bat joc de tine. Voi, pămîntenii, sînteți foarte mîndri; nu suportați ca să se distreze cineva pe socoteala voastră... Așa este precum ți-am spus. Corpul meu a fost clădit aici, la voi, pe Pămînt, din atomi luați din solul și atmosfera planetei voastre. Nu mi-a fost ușor să ajung aici, la tine. Am călătorit clandestin... Te miri că nu m-ai băgat de seamă? Nu e cine știe ce complicat... Am inhibat toate informațiile despre persoana mea pe care organele tale de simț le transmiteau creierului... Am aplicat un fel de sugestie, ți-am „sugerat" că nu mă vezi și tu nu mă vedeai. Mai greu a fost cu automatele, dar am scos-o la capăt și cu ele. Creierul vostru pămîntean e capabil de multe... Da! Ți-am spus doar că am un creier pămîntean... Întocmai! Și sînt de pe o altă planetă, și încă de pe una foarte depărtată.

pierderea unui om din echipajul unei cosmonave nu e un fapt care să poată fi trecut cu vederea.

Străinul zîmbea.

— Am venit mai de departe. De foarte departe...

...Nava era etanșă. Prin camera ecluză nu putea trece nimeni. Ușa nu a fost deschisă decît foarte puțin timp, atît cît a intrat el...

— Și totuși atunci am intrat. Împreună cu tine.

Ghil tresări. Acest om îi știe ghici gîndurile ? Și de ce zîmbește încontinu ?

— Da. Pot cunoaște gîndurile tale. Dar asta momentan nu are nici o importanță.

— Ce vrei de la mine ? !

— Să te împiedic să te apropii de ceea ce numiți voi „farfurie". Asta pentru ca să nu ai soarta lui Enk.

— ...Enk ?... Ce știi despre Enk ?

— Ceea ce știi și tu. Că a intrat în zona de protecție a „farfuriei" și a fost pulverizat. Atît.

— Minți ! ! !

— Ți-am spus adevărul. Și dacă continui cursa aceasta nebunească nava noastră va sfîrși prin a se dezintegra în același mod.

— Am dreptul să aflu cine sînt ucigașii lui Enk !

— Ai dreptul să te arunci chiar și în craterul unui vulcan în erupție... A fost un accident. Cred că ar fi foarte greu să găsești pe cei vinovați.

Ghil ridică cu un efort violent brațul, care avea greutatea unui bolovan, și-l împinse cu arătătorul întins spre ecranul pe care se contura pata spiralată.

— Uite-i acolo !

Omul din spate zîmbi amar.

— „Acolo" nu-i nimeni.

— Vrei să spui că-i o navă teleghidată sau autoghidată ? Atunci unde sînt creatorii ei ?

— Ne fac multe necazuri. Au fost construite se pare de o civilizație cu focarul în nebuloasa din Andromeda, cu scopul de a cerceta Galaxia noastră. Folosesc ca sursă de energie razele calorice ale sorilor, dar se pare că au posibilitatea să-și înmagazineze această energie timp îndelungat. Sînt foarte greu de distrus. Și se înmulțesc. Am încercat să stabilim contactul cu ele. Inutil, nu știu decît să înregistreze, să se înmulțească și să se plimbe de colo-

colo. Apoi se pare că în codul genetic al unora s-au produs mutații. Au „uitat" unde trebuie să se întoarcă sau poate misiunea lor e de mai lungă durată. Am reușit să prindem cîteva „farfurii". Au o construcție relativ simplă... Noi, în general, le ocolim. Iar dacă ne atacă le distrugem.

— Care *voi* ? ! Cine ești tu ? Cu ce drept... ?

— Nu sînt un impostor, deși îmi va fi greu să te conving. *Voi*, pămîntenii, sînteți încă foarte neîncrezători.

— Cum adică „voi pămîntenii" ? Oricine ar putea să-și dea seama că ești pămîntean pînă la ultima moleculă a corpului tău, dacă nu chiar european.

— Și ar avea dreptate. Cu toate astea, *eu* nu sînt pămîntean.

Ghil răsuci definitiv fotoliul, astfel încît să stea față în față cu necunoscutul. Coșmarul continua într-un fel atît de straniu, încît se întrebă din nou dacă nu visează.

— Ești obosit, Ghil. Ar fi bine dacă ai consuma ceva întăritor.

Întinse mîna pînă la „barul" din perete și apăsă pe un buton. În cîteva secunde, un recipient străveziu de plastic se umplu cu un lichid portocaliu. Cu același gest calm luă vasul și i-l dădu.

— Mulțumesc...

Se simți mai liniștit.

Necunoscutul se întinse cu greutate pînă la pupitrul de comandă, împinse maneta accelerației pînă la gradația „1 g", apoi, vădit ușurat, se tolăni din nou pe spate.

— Iartă-mă, nu vreau să-mi bat joc de tine. Voi, pămîntenii, sînteți foarte mîndri ; nu suportați ca să se distreze cineva pe socoteala voastră... Așa este precum ți-am spus. Corpul meu a fost clădit aici, la voi, pe Pămînt, din atomi luați din solul și atmosfera planetei voastre. Nu mi-a fost ușor să ajung aici, la tine. Am călătorit clandestin... Te miri că nu m-ai băgat de seamă ? Nu e cine știe ce complicat... Am inhibat toate informațiile despre persoana mea pe care organele tale de simț le transmiteau creierului... Am aplicat un fel de sugestie, ți-am „sugerat" că nu mă vezi și tu nu mă vedeai. Mai greu a fost cu automatele, dar am scos-o la capăt și cu ele. Creierul vostru pămîntean e capabil de multe... Da ! Ți-am spus doar că am un creier pămîntean... Întocmai ! Și sînt de pe o altă planetă, și încă de pe una foarte depărtată.

Soarele în jurul căreia gravitează ea voi nu-l puteţi zări decît cu cele mai puternice telescoape.

— Dă-mi voie să nu înţeleg totuşi. Nu înţeleg cel puţin două lucruri : cum poţi fi în acelaşi timp şi pămîntean şi nepămîntean şi cum se poate străbate o distanţă care se măsoară, probabil, în sute de ani-lumină.

— Mai precis zeci de mii. Totuşi calea asta se poate străbate relativ repede, chiar foarte repede... Da, înţeleg, în mintea voastră s-a înrădăcinat ideea că viteza luminii constituie viteza maximă pentru tot ce se cheamă materie. Dar materia este inepuizabilă... Voi uitaţi că ecuaţiile teoriei relativităţii restrînse le-aţi dedus din ecuaţiile lui Maxwell, care, la rîndul lor, descriu doar universul electromagnetic...

Necunoscutul făcea în mod vădit eforturi ca să fie cît mai explicit. Pe faţa lui cutele se adînciseră.

— ...Particulele elementare cunoscute de voi nu sînt de fapt decît vîrtejuri tridimensionale ale eterului, absorbite către dimensiunea a patra, timpul, într-un sens sau altul, după cum este vorba de particule sau antiparticule. Cu alte cuvinte, sînt nişte acumulări de energie electromagnetică. Aceste vîrtejuri, chiar „desfăşurate", ca în cazul fotonilor, de exemplu, nu pot depăşi în mişcarea lor viteza luminii. Există însă, în afară de eter, un mediu omniprezent (eterul nu este de fapt decît o formă de manifestare a sa), care poate permite existenţa unor particule, deocamdată insesizabile pentru aparatele voastre, cu o viteză limită mult superioară vitezei luminii... Bineînţeles, asta e doar o imagine intuitivă. În realitate, lucrurile sînt infinit mai complicate...

— Dacă nu mă înşel, existenţa eterului a fost infirmată de mai bine de un secol, îl întrerupse Ghil.

— Ideile voastre despre natura gravitaţiei sînt vagi şi neprecise, nu ştiţi nici măcar cum se propagă particulele de substanţă în spaţiu, deşi deocamdată acest lucru, ca orice fenomen pe care-l vedeţi zilnic, vi se pare deosebit de clar. Nu ştiţi care este substratul transformării masei în energie şi, invers, nu ştiţi care este natura inerţiei şi multe altele. Cînd o să începeţi să înţelegeţi mai bine toate astea veţi reveni la eter. De altfel, acum cîteva sute de ani aţi negat şi existenţa atomului, deşi anticii greci

l-au intuit cu două milenii și jumătate în urmă; și asta tot din motive raționale.

— Să admitem că va fi așa. Totuși deocamdată nu am primit nici un răspuns la nelămuririle mele.

— Într-adevăr, nu e simplu. Voi încerca să-ți explic... De fapt eu nu sînt un cosmonaut în sensul pe care-l dați voi acestui cuvînt... În realitate, corpul meu *adevărat* doarme, păzit de o uzină întreagă de aparate, pe planeta mea de baștină. Ceea ce vezi tu în fața ta este doar o copie, construită după calapoade pămîntești. Mulțumește-te deocamdată cu atît că știm, de la distanțe de zeci de mii de ani-lumină, să culegem și să dirijăm în direcția dorită, atom cu atom, știm să creăm condițiile necesare pentru a sintetiza din ei molecule vii, apoi celule și, în fine, organisme, ca de exemplu un organism uman. Și procesul acesta știm să-l efectuăm atît de repede încît nici nu se pune problema că între timp vreuna dintre cărămizi ar putea muri. Apoi nu rămîne decît să imprimăm creierului principalele cunoștințe, ceea ce numiți voi „eul" unui om și să-i dăm acestui „alter-ego" impulsul de pornire. Și mai e important ca în timpul experienței corpul adevărat să fie izolat de orice excitații exterioare, afară de cele primite de la dublura sa, cu care este într-o permanentă rezonanță.

Ghil rămase nemișcat în fotoliu, cu degetele crispate. Pe fața lui se fugăreau neîncrederea, uimirea, teama și curiozitatea. În cele din urmă hotărî să primească provocarea.

— Bine, dar în acest caz voi aveți posibilitatea de a controla tot ce se petrece pe Pămînt, puteți cunoaște toate gîndurile, toate realizările noastre, puteți să interveniți să le modificați după voie. Puteți face deci „minuni", puteți ridica palate peste noapte, sau să creați ființe vii din lut, ca în poveștile celor „o mie și una de nopți", sau în legendele mitologice. În acest caz mă simt tentat să dau crezare basmelor cu spirite și zei...

— Nu e tocmai așa. Dacă am cunoaște atît de bine ce anume se petrece în mințile voastre, prezența mea aici ar fi inutilă. Apoi, chiar dacă am face „minuni", să știi că avem zeci de motive să le facem astfel încît să nu afle nici unul dintre voi; și asta mai ales în secolul douăzeci și unu.

— Bine, dar pe Pămînt s-au petrecut, secole de-a rîndul, orori de neînchipuit : războaie, masacre... Dacă sînteți atît de puternici de ce n-ați intervenit, de ce nu le-ați oprit ? De ce vă ascundeți de noi ? De ce sînteți surzi la toate chemările noastre ? De ce nu putem recepționa nici un semn al existenței voastre ?

Necunoscutul privea undeva, departe, cu ochii săi mari, cenușii.

— Probabil că va suna straniu pentru tine ; dar la mijloc este o problemă de etică... o etică superioară...

Ghil se ridică cu un efort violent în capul oaselor.

— Etică ?... superioară ?... Ce etică poate fi mai presus de viața oamenilor ? Ce etică poate dicta să permiteți să se săvîrșească sute de milioane de crime ? E o minciună tot ce mi-ai înșirat ! O minciună sfruntată !

Necunoscutul nu răspunse. Lăsă pentru o clipă ochii în jos, apoi îi ridică încet, nespus de încet, ca să se înfigă dintr-o dată ca niște pumnale în ochii lui Ghil. Acesta simți cum sub puterea privirilor cenușii i se înmoaie brațele și picioarele : dar această senzație dură doar cîteva secunde. Un val fierbinte îi urcă gîlgîind din adîncurile pieptului, înecînd în cale orice alt simțămînt. Nu-i putu rezista și izbucni.

— Dar Enk ? ! ! Dacă ai fost acolo și tu, de ce nu i-ai stat în cale ?

Necunoscutul își înfipse degetele în marginea moale a fotoliului.

— Am încercat. Nu m-am putut opune. Voia foarte mult să plece... Sistemul meu nervos este aidoma cu al vostru. Poți stăpîni cu el pornirile unui om obișnuit. Enk a avut o voință puternică...

Își împreună palmele, apoi le despărți din nou, lăsîndu-le să cadă lîngă corp ca într-un gest de neputință.

— Ești revoltat. E natural... cred că e natural... Voi pămîntenii sînteți ființe cu o viață scurtă și...

Ghil îl întrerupse brutal.

— Dar voi... „zeii"... cît trăiți ?

Necunoscutul păru puțin încurcat.

— Mult, foarte mult, poate că nici n-ar fi cazul să discutăm asta...

— La infinit ? ! !

— O, nu... Există o lege, tot ce-i finit în spațiu trebuie să fie finit și în timp, tot ce se naște trebuie să moară odată. Se întîmplă să murim și noi, în experiențe cosmice îndepărtate, dacă n-am luat toate măsurile de precauție și creierul nu mai poate fi resintetizat, ori în cadrul unor catastrofe de mari proporții pe care nu le putem prevedea... N-am întîlnit niciodată civilizații mai vechi de un miliard de ani, dar asta e doar o clipă față de scurgerea timpului, care nu are început. Poate ne găsim într-o regiune tînără a Universului, poate avem și noi „zeii" noștri... Gîndește-te însă că teoretic pot exista forțe pentru care toată Metagalaxia nu-i decît o bobiță de substanță, care poate fi transformată instantaneu în radiații.

— Bine, dar *altfel* nu muriți... ? !

— Nu, altfel nu murim... Avem nenumărate mijloace cu ajutorul cărora organele îmbătrînite și celulele moarte ale sistemului nervos se înlocuiesc cu altele tinere, de cele mai multe ori sintetice. De obicei, această înlocuire nu duce la tulburări mai mari, și după cîteva zile de acomodare revine totul la normal. În asta nu e nimic miraculos. Și în natură, în cîteva sute de zile, aproape toți atomii unui organism se înlocuiesc, cu toate acestea *organismul* rămîne același. Afară de asta, un centru păstrează o copie după creierul fiecărui om, în care se înregistrează fidel toate modificările care apar pe parcurs, pînă la cele mai mici amănunte. În cazul că un om ar fi distrus în întregime de un accident, se mai poate încerca refacerea lui după această copie... Evident, corpul nu este atît de important, el se poate schimba, și uneori e util să-l schimbi în întregime. Eu, acolo pe planeta mea, sînt de cele mai multe ori femeie... E și asta o cale a cunoașterii omului... Și cel mai minunat lucru în viață este să cunoști omul. Aceasta este de altfel esența misiunii mele aici. Cînd stau de vorbă cu un om, de fapt nu urmăresc altceva decît să-i fur gîndurile cele mai tăinuite, toate vibrațiile firii sale, pînă la bătăile inimii și cele mai fine mișcări ale degetelor sau buzelor... Uite, iar tresare în tine mîndria. Vouă vă place ca nimeni să nu vă știe gîndurile. Uneori jucați teatru chiar și față de voi înșivă. Iată, acum ți se încordează mușchii sub impulsul unor reflexe moștenite de sute de mii de ani și de care încă nu v-ați debarasat; uite, acum cauți să-ți canalizezi tul-

burarea în gesturi care n-au nici un scop real... Mă ierţi, nu ? Află că aveţi o fiinţă minunată...

Ghil nu se mai putu abţine şi izbucni :

— Ce frumos ştii să vorbeşti... Adică pentru civilizaţia voastră noi sîntem nişte cobai de experienţă, pe care este înălţător să-i laşi să se zbată în luptă cu neştiinţa, să-i laşi să moară, să-i laşi să implore zadarnic un gest prin care să vă trădaţi existenţa, pe care este un lucru minunat să-i poţi studia... *Enk* a fost un om ! Un om cum se naşte poate o dată la un secol. Aţi stat şi aţi privit cu braţele încrucişate cum o forţă, oarbă sau neoarbă, i-a pulverizat trupul în vidul cosmic... Spune-mi, ce „etică superioară" poate scuza toate acestea ?

Necunoscutul se sculă încet. Era mult mai înalt decît îl apreciase Ghil în primul moment. Părea că tălpile sale abia ating podeaua. Ochii lui inundară cabina cu vibraţii cenuşii. Ridică liniştit braţul drept :

— Priveşte !

Pereţii cabinei se înceţoşară, apoi imaginea lor se topi, îndepărtîndu-se la infinit.

În faţa lor se rotea, imensă şi maiestuoasă, spirala orbitoare a Galaxiei.

Necunoscutul întindea mîna arătînd spre o stea, apoi spre alta şi alta. Stelele prindeau viaţă, se măreau acoperind tot orizontul cu imagini stranii, de pe planetele unor sisteme solare necunoscute, imagini care piereau pe măsură ce erau chemate altele şi altele.

Munţi arămii cedau locul grădinilor de palmieri, construcţii străvezii sau de albeaţa spumei alternau cu imense reţele de tuburi metalice, întretăiate de globuri strălucitoare, ca toate acestea să fie spălate de valurile unei mări fierbinţi care se spărgeau pe stînca pustie. Apărură apoi imagini ale unor laboratoare cosmice complexe, cîrduri de astronave, cîmpii întinse pe care forme geometrice imense, viu colorate, se roteau, se întretăiau, se contopeau, născînd izvoare de fulgere luminoase, destrămîndu-se şi contopindu-se apoi în alte şi alte configuraţii, ca într-un dans fantastic. Se deschiseră spre infinit căi lucitoare de cristal, pe care umbre multicolore alunecau aidoma unor năluci ; în cele din urmă totul se contopi în multiplicarea la nesfîrşit a unor forme mişcătoare, din ce în ce mai stranii, din ce în ce mai greu de definit.

În acest timp, necunoscutul vorbea.

— ...În Galaxia noastră sînt cîteva mii de planete sau grupuri de planete locuite de oameni. În covîrșitoarea lor majoritate aceste lumi fac parte din uniunea „Marii Spirale". Există între ele civilizații mai bătrîne decît voi cu zeci și chiar sute de milioane de ani. Aceste lumi trăiesc coordonat, își schimbă între ele sistematic ideile și cuceririle. În diferite colțuri ale Galaxiei apar, bineînțeles, mereu civilizații tinere, aproximativ una sau două la un milion de ani. Mai demult s-a căutat să se forțeze evoluția lor și li s-a impus, încă de pe primele trepte ale evoluției, să-și însușească cunoștințele și modul de trai al celorlalte lumi din Marea Spirală. Rezultatele au fost dezastruoase. Au rezultat civilizații cu totul lipsite de personalitate, care aproape sistematic s-au pierdut într-un anonimat total, care n-au reușit să adauge nimic cu adevărat nou la cunoștințele noastre, de alte neajunsuri nemaivorbind. Apoi mai este ceva ; o civilizație ajunsă la vîrsta de cîteva zeci de milioane de ani se resimte deja de pe urma imensei sale tradiții, care începe să se imprime, ereditar, pînă și în structura sistemului nervos. Aceste civilizații înaintează, e drept, dar pe o cale pe care și-o bătătoresc din ce în ce mai adînc și pe care o pot părăsi din ce în ce mai greu. Calea cunoașterii pentru ele este deschisă nelimitat, dar numai înainte. S-a demonstrat, matematic, ați zice voi, că există domenii și căi ale cunoașterii a căror abordare, deși nu necesită o bază de plecare deosebit de avansată, devine pentru aceste civilizații extrem de improbabilă. În același timp, paradoxal, unele din aceste domenii pot fi atinse relativ simplu de o omenire tînără, cu condiția ca această omenire să-și fi făcut primii pași pe căile proprii, nesugerate de nimeni... Cu greu aș putea să-ți dau o comparație..., dar uite, de pildă, europenii, dacă ar fi fost izolați complet de celelalte continente (și chiar fără asta) n-ar fi putut ajunge la formele specifice artei chineze sau maya, oricît de mult ar fi evoluat, și reciproc. Comparația este nepotrivită, știu, dar gîndirea voastră folosește încă pe scară largă acest procedeu. Poate în felul acesta vei înțelege mai bine...

De undeva din abis urcă spre ei un mănunchi de linii nesfîrșite care se încolăceau într-o coloană imensă, ca niște șerpi de foc. Alte linii, singuratice, înotau în vidul încon-

jurător, stingîndu-se pe măsură ce se îndepărtau de trunchi.

— Acum vreo zece milioane de ani s-a dat alarma. Dacă se continua cu politica de „dădăcire", amenințarea plutea nu numai asupra tinerelor civilizații sub forma depersonalizării, ci și asupra evoluției însăși a Marii Spirale. Singura soluție era de a lăsa să se dezvolte, neștirbită, personalitatea fiecărui colectiv uman care urma să se nască, de a i se respecta dreptul de a ajunge la maturitate fără amestecul vreunei alte civilizații în dezvoltarea sa... Te înțeleg, te gîndești că asta contravine principiului pedagogic al colectivismului. E o reacție justificată. Voi și pedagogii voștri scăpați însă adesea din vedere că principiul colectivismului nu înseamnă decît că țelurile individului trebuie să coincidă cu țelurile colectivului și mijloacele individului să coincidă cu mijloacele colectivului. Nu înseamnă însă nicidecum ca individului să i se impună o personalitate, o viață interioară care nu-i e proprie. Un colectiv adevărat este acela care știe să unească într-un tot unitar personalități bine formate și individualizate... A împiedica un om sau un colectiv de oameni să-și desfășoare întreaga capacitate de a crea pentru semenii săi este considerat de cîteva milioane de ani, conform eticii Marii Spirale, drept *cea mai mare crimă* ; indiferent dacă asta se face prin privarea de condițiile necesare pentru creație sau prin mutilarea personalității încă în timpul evoluției... Voi înșivă recunoașteți dreptul ca fiecare popor să-și aibă limba proprie, cultura proprie, izvorîtă din tradițiile sale multiseculare, și condamnați renunțarea la această cultură în favoarea uneia de împrumut...

— Vorbești despre pămînteni ca și cum ai vorbi despre niște copii. La ora actuală nimeni n-ar mai reuși să șteargă urmele culturii noastre milenare. Nouă nu ne e teamă să vă întîlnim. Am impresia însă că *voi* vă temeți.

Necunoscutul zîmbi atît de ușor că Ghil n-ar fi băgat de seamă dacă nu-i urmărea cu toată atenția fiecare mușchi al feței.

— Într-adevăr, aveți și voi o cultură. Dar nu uita că a noastră e *foarte* veche. A noastră nu se măsoară în milenii, ci în zeci de milioane de ani. Și Marea Spirală e mai mult decît o familie. E un tot unitar. Cu mijloacele de care dispunem, distanțele dintre noi nu sînt mai mari decît cele

dintre orașele voastre. Dacă mîine ați fi conectați în circuitul vieții noastre, ați fi (iartă-mi comparația) în situația unui trib adus din epoca de piatră direct în tumultul celei mai zgomotoase metropole. Desigur, anumite trăsături proprii culturii voastre nu le-ați pierde, dar cu greu s-ar putea vorbi despre posibilitatea unui aport al vostru la evoluția noastră... Dar ai intuit bine. Mai avem și alte motive pentru ca să așteptăm... Privește și vei înțelege...

Din ceață apărură contururile cunoscute ale Pămîntului. Apoi un deșert cu nisipul încins sub soarele orbitor. Mii și mii de oameni cu pielea brună tîrînd sub lovituri de bici blocuri imense de piatră de-a lungul unor plane înclinate clădite din pămînt întărit cu bîrne. Ghil recunoscu îndărătul lor piramida lui Keops, înălțată mai mult de jumătate. Apoi imaginile prinseră să se proiecteze una peste alta, într-un ritm extenuant. Se perindau, ca de pe filele unei cărți de istorie, epocă după epocă, fiecare însemnîndu-și trecerea pe răbojul vremii prin mormane de cadavre, rîuri de sînge, palate și comori de artă. Pentru imensa majoritate, mileniile au însemnat milenii de foame, de murdărie, de batjocură, de renunțare la scînteia care i-e dată din naștere fiecăruia. Asta pentru ca în palate un mănunchi de puternici să poată duce o viață risipitoare și de trîndăvie.

Prin norii de fum izbucni flacăra unei explozii. Un copil sfîrtecat. Strigătul sfîșietor al mamei care a rămas în viață. Apoi imaginea aceasta multiplicată, mărită la nesfîrșit... Orașe în ruină, explozia bombelor nucleare, lagăre de concentrare, crematorii...

— Nu uita ! Oamenii Marii Spirale cunosc toate acestea cît se poate de bine. Ei nu vă consideră încă pe deplin oameni, mai precis consideră că o bună parte dintre voi nu sînt încă oameni, ci fac parte dintr-o specie de tranziție... Nu uita, între voi mai sînt unii care au ucis semeni ai lor ; unii care au ucis cu sînge rece, motivînd că au primit ordin, alții care au ucis pur și simplu. Și unii și alții, pentru a obține o plăcere sau a evita o neplăcere personală. Între voi mai sînt oameni care trăiesc doar pentru a-și satisface distracțiile meschine, pentru care frumosul uman, slujirea lui cu prețul oricăror sacrificii sînt doar vorbe goale... Pe acești pămînteni nu-i putem lua între noi... Te gîndești că prin mijloacele de care dispunem i-am putea

aduce pe drumul cel bun ? E adevărat, dar asta ar însemna să transformăm în tabere de reeducare continente întregi... Nu avem acest drept ! Fiecare civilizație trebuie să-și rezolve singură aceste probleme... Te întrebi dacă nu e periculos să lăsăm civilizațiile acestea tinere să se dezvolte de capul lor ? Da, e periculos. S-a mai întîmplat, o singură dată, e drept, că o astfel de civilizație în devenire și-a incendiat planeta într-un război, astfel încît n-am putut salva nici un supraviețuitor. Sînt accidente posibile ; nașterile sînt dureroase.

— Ce ușor e să vorbești... Nu te gîndești că este totuși în joc viața a miliarde de oameni ?

Necunoscutul își mușcă buzele, apoi privi lung la Ghil.

— Avem forțe suficiente să transformăm în cîțiva ani Pămîntul într-un paradis. În cazul acesta însă toată evoluția voastră de milioane de ani a fost zadarnică. Cealaltă alternativă cere sacrificii și riscuri enorme ; pămîntenii vor păși însă în familia Marii Spirale ca egalii civilizațiilor bătrîne, amintindu-și cu fruntea sus de cei care au luptat pentru acest drept al lor... Ar fi păcat să nu se întîmple așa. Voi pămîntenii aveți o ființă care uneori ne uimește și pe noi și ne face să vă invidiem. E adevărat, noi sîntem mai rafinați, dar... din nou trebuie să fac o comparație... dacă noi sîntem aidoma picturilor lui Leonardo da Vinci, sculpturilor lui Michelangelo sau Rodin, voi semănați cu picturile rupestre ale oamenilor primitivi, din Altamira, de exemplu, în fața cărora nu te poți opri fără să te întrebi cu admirație : de unde a fost adunată atîta forță și măiestrie ? Posedați o intuiție uneori uimitoare. Grecii antici au ajuns în cîteva sute de ani de la trunchiurile cioplite ale copacilor la sculpturi care vă vor servi și peste milenii ca modele de perfecțiune, și asta deși ei înșiși erau urîți și mici de statură. Sau locuitorii Indiei, deși au trăit în condiții de cele mai multe ori de neînchipuit, au putut încă de acum două milenii intui imensele resurse și posibilități ale sistemului nervos, împreună cu calea care duce la descătușarea lor — unitatea dintre concentrarea și liniștea desăvîrșită... Aveți un sistem nervos robust și prompt, e adevărat că nu folosiți deocamdată nici a zecea parte din resursele sale. Corpul meu e clădit exact după tiparul corpului vostru și mă servește de minune. Însă o societate, aidoma cu cea a voastră, nu am putea construi. Iată ceva

care ne depășește puterile. Te revolți că nu v-am cerut consimțămîntul cînd am ales între cele două alternative care vă stăteau în față, așa cum nu se obișnuiește să se ceară consimțămîntul copilului pe care îl dai la școală ? Da, e adevărat, sînteți mîndri, vă vine greu să vă obișnuiți că Pămîntul nu e centrul Universului...

Ghil privea cu ochii minții undeva, în depărtare.

— Sînteți puternici, vă stă în putere să ne condamnați la moarte dacă vreți... și totuși, răspunde, de ce a trebuit să moară Enk ? De ce trebuie să moară milioane și milioane de pămînteni care trăiesc muncind cinstit : de ce oameni al căror geniu abia a apucat să dea roade trebuie să se resemneze cu dispariția ireversibilă în neant ? Milioanele de ani nu v-au putut duce la o lege mai dreaptă ?

Necunoscutul rămase nemișcat, părînd să nu fi sesizat nimic din cele spuse de Ghil. Într-un tîrziu se întoarse liniștit spre el :

— Rachetele de care dispuneți, sau veți dispune în următorul secol, pot ajunge la Proxima Centauri în cincisprezece-douăzeci de ani de zbor permanent accelerat. Dar zborurile voastre vor fi în bună măsură zadarnice, deoarece pe o rază de zece ori mai mare nu veți găsi nici o urmă de viață superioară, de tip uman. În schimb, dacă am chema acum o navă de-a noastră, ea ar putea fi aici în cîteva ore. Îți propun un tîrg. Vii cu noi. Vei avea parte de tot ce-ți dorești, inclusiv de nemurire. Vom putea lua cu noi toți pămîntenii pe care îi vei numi, ca să nu te simți străin între noi. Ne-ați fi de mare folos pentru studierea mai amănunțită a civilizației voastre, a unor particularități ale psihicului vostru... Singura condiție pe care trebuie s-o acceptați este că pentru un timp nu vă veți putea întoarce pe Pămînt : mai precis pînă cînd va face și el parte din familia noastră...

— ...Și pînă atunci ?... Cît e pînă atunci ?

— Foarte puțin. De acum timpul se măsoară în secole... Vă preocupa o problemă : de ce tac civilizațiile din Galaxie, de ce aparent nu dau nici un semn de viață. Cînd veți descoperi modalitatea de a transmite informația prin intermediul cîmpului de care ți-am vorbit, cu viteze de milioane de ori mai mari decît viteza luminii, o să descoperiți și existența noastră. În comunicațiile interastrale noi nu folosim altă modalitate (așa cum voi nu mai folosiți

tam-tam-ul). S-a stabilit că descoperirea aceasta coincide, în linii mari, cu maturizarea unei civilizații... deși pare ciudat... pur și simplu pentru că această descoperire nu poate fi făcută decît cu contribuția întregii omeniri, numai în condițiile în care fiecare cetățean va fi gata, pînă la ultimul, să-și dea la nevoie și viața pentru ea.

— Dar Enk și...

— Exact ! Erați pe drumul cel bun. Teoria voastră nu reprezintă însă decît primul pas.

— Dar fără noi...

— Fără voi aceeași teorie ar pune-o la punct altcineva, peste doi, trei, maximum cinci ani.

Ghil rămase în cumpănă. Necunoscutul profită pentru a reînnoi propunerea.

— Îți ofer nemurirea. Și vei putea lua cu tine pe oricine, nu uita...

Ghil schiță cîteva gesturi confuze.

— Dar ceilalți pămînteni... ce vor spune *ei* ?

Nimeni nu va afla. Vom regiza o catastrofă în care aparent veți pieri cu toții. În felul acesta vă vor păstra o amintire frumoasă.

— Dar...

— Plecarea ta nu va întîrzia intrarea pămîntenilor în Marea Spirală cu mai mult de *un an*.

— ...Să zicem... că ai dreptate... dar... spune-mi... Într-un an, cîți oameni mor pe Pămînt ?... Nu acum, ci în anul *acela*. În anul acela cîți oameni vor muri... fără să vă întîlnească... fără să poată veni cu voi... ? !

— N-are importanță. Oamenii aceia nu s-au născut încă ; și nu s-au născut nici părinții lor, nici părinții părinților lor...

— Dar *cîți* vor fi ? !

— Cîteva sute de milioane... poate un miliard...

— Un miliard...

Pereții cabinei se apropiară de parcă ar fi vrut să-l strivească. Parcă și beculețele pupitrului de comandă își încetiniră pîlpîitul.

— Și... toate războaiele din ultimele milenii... Cîte victime... ?

— Cam tot atîtea. Poate ceva mai multe...

— Și tu îmi... ?

— Nu trebuie să-ţi faci griji. Cunoaştem mijloace de a conferi amintirilor oamenilor nuanţe plăcute, după dorinţă. O operaţie măruntă, o nimica toată, absolut inofensivă, şi gestul tău îţi va apărea retrospectiv deplin justificat, chiar măreţ...

— Şi *voi* vorbiţi de ticăloşiile pămîntenilor ? Voi, care sînteţi în stare să-mi propuneţi un astfel de tîrg... ?

Pe faţa destinsă a necunoscutului apăru din nou un zîmbet care se lărgi luminînd încăperea. Ghil îl urmărea cu o mimică în care clocotea revolta gata să izbucnească.

— Răspunde ! ! !

— Ţi-ai răspuns singur. Ai cerut o lege mai dreaptă pentru genii şi oameni aleşi. Erai revoltat că pretindem ca în momentul venirii voastre în mijlocul nostru să fie *om* pînă şi ultimul pămîntean. Ţi-ai dat răspuns singur. Deşi răspunsul tău nu conţine decît jumătate de adevăr... Voi aveţi obiceiul ca din noianul de motive care vă determină să luaţi o hotărîre să alegeţi *unul*, cel mai potrivit împrejurărilor, şi să-l daţi drept unic motiv al atitudinii voastre... E adevărat că mare parte din motivele tale sînt de natură intuitivă şi se pot greu turna în cuvinte... La urma urmei, important este că tu n-ai putea accepta nemurirea dacă cel puţin un pămîntean ar rămîne muritor, că n-ai putea trăda pe cei între care ai devenit ceea ce eşti. Şi în felul acesta ar gîndi orice *om* de pe Pămînt... Nu e vorbă, printre pămînteni s-ar fi găsit destui care să accepte acest tîrg. Dar nu uita, de asemenea creaturi Marea Spirală nu are nevoie...

Tăcură amîndoi multă vreme.

Nava luneca în imensul gol, lăsînd în urma ei o trenă strălucitoare. Apoi, dintr-o dată, lumina flăcărilor păli şi se stinse. O sclipire abia văzută apăru undeva, lateral, ca să dispară imediat. Silueta impunătoare a navei prinse să-şi înalţe vîrful ca apoi, dîndu-se maiestuos peste cap, să-şi continue cursa fantastică cu duzele înainte. Apăru apoi încă o luminiţă laterală, în partea opusă. Rotirea navei încetă. În acelaşi moment, din duze ţîşniră din nou flăcările orbitoare, de astă dată cu limbile uşor întoarse înapoi, închipuind un tampon gigantic. Nava cosmică se angajase în luptă cu propria sa inerţie. În fiecare secundă parcurgea cu zece metri mai puţin decît în cea precedentă. Într-un tîrziu, după ce pentru o clipă se opri nemişcată în

mijlocul imensității stelare, prinse să se deplaseze la început lent, apoi din ce în ce mai rapid în sens invers, înapoi, spre Soare.

Necunoscutul a rupt primul tăcerea.

— Întoarce-te pe Pămînt. Munca ta pe Pluton e inutilă. N-are rost să ne căutați. Radiotelescoapele voastre ar fi neputincioase chiar dacă le-ați da dimensiunile unei planete. Cît despre mine... nu-ți fă griji. Eu o să plec așa cum am venit. N-are nici un sens să te mai gîndești la mine... Te gîndești că e o contradicție între toate cîte ți-am spus și datoria noastră care ne cere să tăcem ? Nu... n-ai nici o grijă. N-am călcat nici un consemn. Poți povesti tot ce ți-am spus oricui, numai că... nu te va lua nimeni în serios. Toți vor crede că din cauza catastrofei nervii tăi... Voi pămîntenii sînteți încă foarte neîncrezători. Cîteodată ne vine greu să ne obișnuim cu asta. Undeva, într-un ungher al minții tale, mai păstrezi ipoteza că sînt doar un iluzionist nebun sau excentric. Credulitatea e considerată la voi o trăsătură negativă. Te-au înșelat reacțiile mele prea pămîntene... Sînt o copie bună, și nu m-am încărcat nici cu a mia parte din cunoștințele mele de acolo... Acasă la noi arătăm cu totul, cu totul altfel...

Nava zbura spre Soare.

Undeva, aproape nevăzută, o planetă aștepta.

„— Nu uita ! Ghil încleștă mîinile pe manete. Mîine deschidem un nou front, atacăm problema interacțiunii cîmpurilor theta..."

Legendă despre cosmonaut

Cosmonautul se întorsese din călătoria dintre stele. A coborît din navă încet, cu pași nesiguri. Tălpile lui atingeau ușor pămîntul, așa cum mîngîie palma părul unei ființe dragi, după o lungă despărțire. Era obosit. Își scoase cu greutate casca și combinezonul, apoi se așeză și el alături, pe un bolovan, cu fruntea sprijinită în palme.

Venise ca să-l întîmpine mulțime de oameni, înconjurîndu-l cu un cerc larg, tăcut, de respect, curiozitate, nerăbdare.

Cosmonautul era același care plecase cu mulți ani în urmă în călătoria temerară. Avea brațele și picioarele zdravene și ochii îi străluceau tot așa de vii ca și înainte ; cu toate că străbătuse deșerturi săgetate de razele inveninate ale unor sori străini, cu toate că trecuse prin acele locuri stranii de unde mulți cutezători s-au întors fără o mînă ori fără un picior, unde forțe misterioase, pe care nu le puteai ocoli decît cu multă voință și dibăcie, făceau ca o palmă, o ureche ori nasul sau limba să se umfle, luînd proporții înspăimîntătoare, chircind în schimb, pînă la dispariție, alte părți ale corpului.

Anii nu păreau să-și fi lăsat urma pe umerii săi. Doar în păr și în sprîncene îi amestecaseră fire de brumă. Străbătuse ani de-a rîndul spațiile înspăimîntător de goale, explorase singur planete pustii pe care atmosfera înghețată se prefăcea în pulbere strălucitoare sub pașii săi. Acum îi era frig, îi era nespus de frig.

Roboții descărcară darurile pe care fiecare cosmonaut le aducea oamenilor : oasele unor animale necunoscute, lumina stelelor depărtate, algoritmi, frînturi de cîntece și tot felul de jucării. Oamenii însă continuau să aștepte. Știau că acestea erau doar cadouri obișnuite, că darul cel mai important încă nu fusese scos la iveală.

Cosmonautul întinse atunci mîinile și mîngîie pămîntul. De sub palma stîngă izvorî acolo un fir plăpînd de iarbă, care în cîteva clipe crescu, prefăcîndu-se într-o floare de o frumusețe fără seamăn.

Chipurile oamenilor se destinseră. În rîndurile lor trecu un freamăt. Culorile florii se întețiră și petalele sale păreau să cheme. Oamenii prinseră să zîmbească și zîmbetul lor se transformă în raze de lumină. Începu să adie un vînt cald. Cosmonautul se ridică.

Pentru prima dată după ani nenumărați simțea din nou căldura Pămîntului. Ochii lui se întîlniră cu ochii sclipitori ai oamenilor. Vîntul se înteți, deveni fierbinte. Cerul gurii i se uscă, apoi prinse să-l ardă. „M-am dezobișnuit de căldură — își zise. Mi-o fi cășunat, se vede, ceva că am stat prea multă vreme în frig". Apoi simți că privirile i se împăienjenesc și mîinile îi devin grele. Vru să strige, dar din gîtlejul uscat nu mai ieși nici un sunet. Căzu în genunchi și cu o ultimă sforțare lovi floarea, prefăcînd-o în scrum.

Se lăsă liniștea. Vîntul se răcori dintr-odată. Văzu cum oamenii se îndepărtaseră cîțiva pași, iar în privirile lor apărură reproșuri grele. I se făcu din nou frig. Un frig de o mie de ori mai cumplit ca înainte. Ar fi vrut să le vorbească, dar buzele îi rămaseră încleștate, ar fi vrut să plîngă, dar lacrimile îi înghețaseră în pleoape. Întinse atunci din nou, cu greutate, mîinile. Dintre degetele stîngii prinseră să sclipească lumini și culori, să sune clopoței și susur de izvor. Le închegă pe toate cu un bulgăr de țărînă și într-o clipită din palma sa își luă zborul o pasăre măiastră.

Pe buzele oamenilor reapăru zîmbetul. Copiii rîdeau cu ochii mijiți și săreau bătînd din palme. Însuși cerul părea să se însenineze de bucuria lor. Dar nici unul nu băgase de seamă că pe fața cosmonautului fericirea dură doar cîteva clipe, după care trupul său se încovoie dureros, ferindu-se din nou de miile de priviri care-l ardeau. Întinse cu trudă spre înalt brațul drept, iar pasărea măiastră îi coborî în palmă. Îi smulse o pană, apoi încă una și încă una, iar penele se transformară pe rînd în formule matematice pe care le aruncă, una cîte una, la picioarele oamenilor. Urmă apoi pielea, inima, intestinele, pînă ce în fața lui nu rămase decît un schelet înspăimîntător de alb.

Oamenii culeseră de pe jos formulele, unii cu interes, alții în silă, dar privirile tuturor erau mustrătoare. Și din nou se lăsă tăcerea și acea stranie senzație a golului înghețat pe care n-o cunosc decît cei care au pășit măcar o dată prin spațiile stelare.

Cosmonautul era foarte obosit. Își adună totuși încă o dată toate forțele și-și ridică palmele spre cer. Adună în ele fulgere și acorduri de orgă, freamătul pădurilor și clipocitul picăturilor de apă care cad în adîncul peșterilor, spaima cutremurelor și liniștea oglinzilor netulburate ale lacurilor de munte; adună unduirea luminii și a valurilor, măreția stîncilor și a cascadelor, zbucimul vîntului și al vîrtejurilor solare; adună firele nevăzute care leagă între ele toate cele ce există și lumina unei oglinzi în care prinse imaginea sa și a tuturor celorlalți. Puse toate astea la un loc și le încercă greutatea. Picioarele și brațele i se făcură atunci ca de ceară și căzu cu fața în țărînă. O clipă crezu că va muri. Apoi, cu o sforțare uriașă, reuși să-și ridice din nou brațul stîng. Apăru în momentul acela, în fața lui și a oamenilor, mai întîi ca din ceață, apoi din ce în ce mai luminos, o mîndră fecioară.

Oamenii o priveau uimiți, înmărmuriți de frumusețea ei, uitînd o clipă de cosmonaut. Îi priviră ochii, și ochii ei căpătară adîncimi de vrajă; îi priviră brațele, și brațele ei deveniră incandescente. Simțiră cu toții dorința să-i fure freamătul tainic al sînilor și al inimii, și sîngele ei se transformă în șuvoaie de foc.

Se apropie de cosmonaut. El o privea fermecat, uitînd la rîndul său tot ce îndurase. „Aceasta e clipa pentru care merită

să-ți sacrifici întreaga viață" — își zicea. Fecioara îl privi cu atîta duioșie încît parcă și pămîntul se înmuie sub tălpile sale, înconjurîndu-i picioarele într-o îmbrățișare tăcută. Ea întinse ușor palma spre fruntea lui, să-l mîngîie, să-i netezească ridurile, să-i șteargă sudoarea chinului îndurat. Dar nu apucă decît să-l atingă. Degetele ei ardeau ca fierul înroșit și cosmonautul se smulse în lături strigînd. Ea îl privi mirată, iar oamenii nu înțelegeau nici ei ce se petrece. Fecioara încercă să mai facă un pas către el, dar cosmonautul o apucă brutal cu brațul drept și o opri în loc. Ea îl privi mîhnită. Cosmonautul se împletici. Flăcările privirilor ei îl mistuiau. Simțea că viața îl părăsește. Devenea cu fiecare clipă tot mai palid, tot mai slab. Nu avu putere decît să întindă spre ea palma dreapătă în semn de apărare. Apăru atunci, timid și rece, o formulă matematică, apoi alta și alta. Cerul se albi și începu să ningă. Și fiecare fulg era o formulă. Fecioara îl privea neîndrăznind să mai facă nici o mișcare, iar privirile ei erau tot mai străvezii, tot mai dureroase și nespus de triste.

Se porni viscolul și se făcu întuneric. Oamenii se strînseră unul în altul dîrdîind de frig. Apoi, după o vreme, cînd viscolul încetă, îl văzură din nou pe cosmonaut. Era undeva sus, șezînd pe un soclu izvorît din pămînt, înghețat, prefăcut în stană de piatră.

În atenția colaboratorilor:

Materialele adresate redacției noastre trebuie să fie dactilografiate la două rînduri, pe o singură parte a filei, în cîte două exemplare. Fiecare lucrare trebuie să fie însoțită de un scurt rezumat.

Autorii ale căror materiale sînt acceptate vor fi înștiințați în scris la adresa indicată, lucrările urmînd să apară potrivit necesităților redacționale. Manuscrisele nepublicate nu sînt înapoiate.

VLADIMIR COLIN

DIALOGURI LITERAR-GALACTICE

(V)

RÎSUL ÎN COSMOS

Mă aflam la masa mea de lucru, pe care de la o vreme tronează la loc de cinste gramofonul galben, prin intermediul căruia am intrat în legătură cu Narmar. Presupun că-mi amintisem de o glumă pe care n-o știam sau că mă gîndisem la un anume critic literar, pentru că m-am pomenit rîzînd de unul singur, ca un înțelept. Atunci am auzit declicul cunoscut și glasul îngrijorat al lui Narmar.

— Ce-ai pățit, Vladimire ? Nu te simți bine ?

— Dimpotrivă, am spus. Mă simt minunat.

— Îmi pare bine. Dar scoteai niște sunete atît de ciudate...

— Rîdeam.

— Poftim ?

— Da, ce te miră ? Rîdeam

— Nu te înțeleg. Mă refeream la zgomotul acela... Parcă te înecai.

Încă nu-mi venea să cred.

— Narmar, am strigat, vrei să spui că..., într-adevăr, nu cunoașteți rîsul ?

— Dacă e vorba de zgomotele sinistre de adineauri, nu. Hotărît, nu.

Bunul Narmar părea jignit numai la ideea că putea fi bănuit de o asemenea acțiune. Înveselit, am rîs din nou.

— Ce-i cu tine ?... Încetează !

Am încetat, dar am căzut pe gînduri. De la simpla bășcălie și pînă la sarcasm, tot ce însemna umor se pierdea, probabil, pentru ființele de pe Circa. Am încercat să-mi închipui o lume lipsită de vioiciunea rîsului și mi-am amintit de un muzeu al măștilor de ceară, tristă colecție de chipuri înțepenite.

— Prietene, am spus, silindu-mă să-mi stăpînesc un fior de gheață, îngăduie-mi să-ți vorbesc despre rîs.

Narmar a tăcut o clipă. Apoi a răspuns, cam în silă :

— Dacă socotești că n-ai nimic mai bun de făcut...

— Nu. Hotărît, nu, am spus, imitîndu-l. La noi, omul e singurul animal care rîde. Atîtea minți strălucite s-au străduit să pună în lumină mecanismul rîsului, atîția scriitori au înseninat generații după

generații... Narmar, mă îngrozești ! Ce fel de ființe superioare sînteți dacă nu știți să rîdeți ?

— Mi se pare ciudat că atribui atîta însemnătate unor destul de primitive convulsii sonore...

— Convulsii ? am strigat. Omule,... vreau să spun, circanule... voi nu vă spuneți anecdote, nu cunoașteți plăcerea de a auzi un banc... Cît trebuie să vă plictisiți pe Circa voastră !

— Ne plictisim, dar cu măsură, a răspuns demn Narmar. Ei, ce faci ?... Iar ?

Rîsul m-a împiedicat să vorbesc. Apoi am spus :

— Iartă-mă. Dar știi, există și un umor involuntar...

— Serios ?

— Da. Un anume domn Jourdain făcea așa și proză.

— Stai, nu mă zăpăci. Totul e foarte complicat. N-ai putea să-mi explici prin metoda noastră de pînă acum ?

— Cum să nu. Iată, am în față volumul lui

Eduard Jurist: „MISTER LA —179°"

— E un titlu comic ?

— Întrucîtva. Mai degrabă parodistic. Jurist combină ades comicul și senzaționalul, pentru a parodia genul romanului polițist. În acest sens, povestirea „Inspectorul Bott intră în acțiune" mi se pare o reușită deplină. E aici un adevărat „concentrat", vădind degajarea povestitorului, umorul lui „sec", priceperea de a conduce o intrigă pentru a pregăti poanta finală (numele întreg al inspectorului e Rob Bott). Calitățile se regăsesc și în povestirea mai lungă, care dă numele volumului, deși aglomerarea faptelor și dorința autorului de a acumula glume la aproape fiecare frază poate părea excesivă.

— Te plîngi de bine ?

— Prea multe glume, fie ele și bune, se anulează unele pe altele... De aceea, poate, tehnica lui Jurist mi se pare mai adecvată schiței. Spunînd asta, mă gîndesc și la romanul „Oul lui Columb", publicat de el acum vreo patru ani. Alături de schematismul viziunii globale, imputabil în bună măsură prejudecăților la modă în anii cînd romanul a fost elaborat, și care reprezintă un exces, același exces izbește și în domeniul faptelor narate și al... umorului. Pagini sau glume excelente se pierd în mijlocul altora, mai puțin bune, căci tensiunea pe care autorul vrea s-o mențină — mă refer la tensiunea stilistică, bazată pe umor — poate fi susținută în mod rezonabil pe parcursul a zece pagini, dar nu de-a lungul a trei sute (fie datorită oboselii autorului, deși trebuie să mărturisesc că Jurist pare neobosit, fie datorită oboselii cititorului...). După cum vezi, obiecțiile mele nu privesc atît calitatea umorului, cît dozarea lui, știut fiind că — oricît ți-ar plăcea cataiful — nu te poți hrăni o săptămînă întreagă numai cu cataif.

— Dar de ce factură e umorul ăsta ?

— Un umor modern și de bună calitate, care evită vulgaritatea De aceea e păcat că nu-l gospodărește mai grijuliu... De la ironie la bancul „sec", de la șarjă la umorul absurd și ticul verbal, de la umorul de replică la cel de situație, toate modalitățile sînt utilizate cu o remarcabilă degajare, cu aparenta lipsă de efort caracteristică pentru bunii umoriști (spun „aparentă", deoarece numai autorul știe — și numai el trebuie să știe — dacă și cît muncește pentru a conferi textului său impresia spontaneității ; ea poate fi rodul unei elaborări îndelungate, al unui migălos travaliu, dar în acest caz autorul și-a realizat intenția). Dacă adăugăm la arsenalul amintit o neistovită inventivitate (excelentele povestiri „Prelucrări în zona limbajului", „Aventura de ciocolată"), obținem imaginea unui umorist născut, a unui autentic descrețitor de frunți care nu evită, dimpotrivă, știe să pună în valoare ideile. Binevenită în domeniul anticipației, prezența lui ilustrează posibilitățile genului, lărgind în chip fericit ariile diverse pe care scriitorii noștri le explorează.

— M-ai convins, a spus Narmar. Trebuie să studiem problema. Vom analiza frecvența undelor pe care le emiți cînd... hm ! rîzi... și vom crea niște stimulatori în stare să determine declanșarea lor. Măsurarea intensității undelor ne va ajuta să înțelegem diversele categorii ale comicului. E de presupus că la glumele ieftine se rîde mai puțin... Apoi am să fac o comunicare sobră, riguroasă.

În pîlnia galbenă au răsunat deodată niște hîrșîituri, de parcă două pile s-ar fi frecat una de alta.

— Ce faci, Narmar ? am întrebat alarmat.

— Nu ți-ai dat seama ? Încerc să rîd... Dar nu-i ușor !

— Lasă că și la noi sînt unii care nu-s în stare să rîdă, am spus pentru a-l consola. Îi numim încuiați.

— Încuiați ?... Ha-ha-ha...

Am închis ochii. Rîsul lui Narmar străbătea spațiile și se rostogolea prin încăpere. Chiar pentru un astfel de rîs, i-am mulțumit, în gînd, lui Eduard Jurist.

În numărul

300

al Colecției

vom publica piesa

marelui scriitor

Friedrich Dürrenmatt

„OPERAȚIA VEGA"

UMOR

de C. TABACU

— Hei, unde ți-e capul? N-ai învățat ce-i aia prioritate de dreapta?

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

2012

COLECȚIA Povestiri Științifico-Fantastice

CLUB

cpsf.info

prelucrare & editor Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacţiile Ştiinţă şi tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reuşit, cu multă dăruire, muncă şi cheltuială, aceşti entuziaşti.

Lor trebuie să le mulţumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecţie.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyllu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nld68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email şi reparăm greşeala)

Abonaţi-vă la revista „Ştiinţă şi tehnică" — publicaţie lunară editată de C.C. al U.T.C. şi Consiliul pentru răspîndirea cunoştinţelor cultural-ştiinţifice. Abonamentele se primesc de către oficiile poştale, factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii pînă la data de 25 ale fiecărei luni, cu deservirea în luna următoare.

Revista se găseşte de vînzare la toate chioşcurile pentru difuzarea presei şi debitele O.C.L.

PREŢUL 1 LEU

41007

• MAI 1967